

**Odborné stanovisko hlavnej kontrolórky k návrhu rozpočtu
Obce Železná Breznica na roky 2024 - 2026**

Ustanovenie § 18f ods.1 písm. c) zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov ukladá hlavnému kontrolórovi obce vypracovať odborné stanovisko k návrhu rozpočtu obce pred jeho schválením v obecnom zastupiteľstve. V súlade s týmto ustanovením predkladá hlavná kontrolórka odborné stanovisko k návrhu rozpočtu obce Železná Breznica na roky 2024 - 2026.

I. Všeobecná časť

Návrh rozpočtu Obce Železná Breznica (ďalej len obec) na roky 2024 - 2026 bol posúdený z hľadiska jeho súladu s príslušnými ustanoveniami zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy“), zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy“), ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti, zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy“) a nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy v znení neskorších predpisov, ako aj z hľadiska utvárania finančných podmienok pre výkon originálnych a prenesených kompetencií obce v súlade s ustanoveniami § 3 zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov a tiež z hľadiska plnenia úloh a funkcií v rámci pôsobnosti obce v zmysle § 4 zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

V zmysle ustanovenia § 10 ods. 1 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vychádza zostavovanie rozpočtu obce z viacročného rozpočtu, z určeného podielu na výnosoch daní v správe štátu a zo schváleného rozpočtu verejnej správy.

Podľa prognóz Rady pre rozpočtovú zodpovednosť a Ministerstva financií SR z novembra 2023 sú odhadované príjmy z podielových daní pre rok 2024 vo výške :

Odhad príjmov pre rok 2024	Rada pre Rozpočtovú zodpovednosť z 11/2023	MF SR z 11/2023	Návrh rozpočtu obec
podiel DPFO	213 762	210 583	
podiel DPPO	20 389	20 389	
Spolu	234 151	230 972	232 000

V dôsledku legislatívnych opatrení vlády z roku 2022, schválených v NR SR, došlo v roku 2023 k zastaveniu medzročného rastu príjmov obcí z podielových daní a zároveň vysoká inflácia spôsobila enormný nárast cien energií, tovarov a služieb. Podobný trend sa očakáva aj v roku 2024, čo spôsobuje obci ťažkosti pri zostavovaní vyrovnaného rozpočtu.

II. Návrh rozpočtu

Návrh rozpočtu obce na roky 2024 – 2026 je zostavený v súlade s ustanovením § 9 zákona č. 583/2004 Z. Z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy ako viacročný rozpočet na tri roky, pričom obsahuje v súlade s článkom 9 ods. 1 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti aj údaje o schválenom rozpočte na rok 2023, očakávanej skutočnosti rozpočtového roka 2023 a údaje o skutočnom plnení rozpočtu za rozpočtové roky 2022 a 2021. Návrh rozpočtu obce na roky 2024 - 2026 je zostavený v súlade s ustanoveniami § 9 ods. 1 až ods. 4 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy ako strednodobý ekonomický nástroj finančnej politiky na tri rozpočtové roky, ktorý tvorí rozpočet na rok 2024 ako záväzný, a tiež rozpočty na roky 2025 a 2026, ktoré majú informatívny charakter a nie sú záväzné. V súlade s ustanovením § 10 ods. 3 toho istého zákona sa návrh rozpočtu člení na:

- a) bežné príjmy a bežné výdavky (ďalej len „bežný rozpočet“),
- b) kapitálové príjmy a kapitálové výdavky (ďalej len „kapitálový rozpočet“),
- c) finančné operácie.

Návrh rozpočtu neuplatňuje programovú štruktúru rozpočtu v súlade s § 4, ods. 5 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Bežný rozpočet

Bežné príjmy na rok 2024 sú navrhnuté vo výške 284 530,- eur, čo je na úrovni očakávanej skutočnosti roku 2023.

Daňové príjmy sú navrhnuté vo výške 264 200 eur, z toho príjmy z DPFO a príjmy z DPPO vo výške 232 000 eur. V daňových príjmoch sú navrhnuté pre rok 2024 vyššie príjmy u poplatku za komunálny odpad (21 700 eur) oproti roku 2023 (19 000 eur) a súvisia s novým návrhom VZN č.7/2023 o určení miestneho poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Nedaňové príjmy sú navrhnuté vo výške 13 250 eur, čo je na úrovni schváleného rozpočtu na rok 2023.

Tabuľka 1 – porovnanie bežných príjmov a výdavkov

	N2024 (€)	N2024 – R2023 (€)	N2024 - S2023 (€)
Bežné príjmy	284 530	-25 489	46
- daňové	264 200	-8 865	20 642
- nedaňové	13 250	-749	-1 012
- granty a transfery	7 080	-15 875	-19 584
Bežné výdavky	286 230	-24 143	29 901
Prebytok/schodok bežného rozpočtu	-1 700	-1 346	-29 855

– návrh rozpočtu na rok 2024; **R2023** – schválený rozpočet na rok 2023; **S2023** – očakávaná skutočnosť za rok 2023

Z vyššie uvedenej tabuľky vyplýva, že bežný rozpočet je navrhnutý so schodkom 1700 eur, pričom je navrhnutý na úrovni schváleného rozpočtu roku 2023, vyššie sú rozpočtované daňové príjmy o 20 642 eur oproti očakávanej skutočnosti roku 2023, nižšie sú rozpočtované granty a transfery oproti očakávanej skutočnosti roku 2023 o 19 584 eur. Rozdiel predstavujú v roku 2023 získané jednorazové finančné pomoci štátu na riešenie migračných výziev a inflačnej pomoci.

Celkovo je bežný rozpočet na rok 2024 navrhnutý so schodkom 1700 eur.

Podľa §9, ods.7 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v platnom znení ukladá obci povinnosť zostaviť svoj bežný rozpočet ako vyrovnaný alebo prebytkový. Bežný rozpočet sa môže zostaviť ako schodkový, ak sa vo výdavkoch bežného rozpočtu rozpočtuje použitie účelovo určených prostriedkov nevyčerpaných v minulých rokoch; výška schodku takto zostaveného bežného rozpočtu nesmie byť vyššia ako suma týchto nevyčerpaných prostriedkov. Uvedená podmienka je v rozpočte obce na rok 2024 splnená.

Kapitálový rozpočet

Kapitálový rozpočet je v návrhu rozpočtu nulový, t.j. obec nedisponuje s dostatkom finančných prostriedkov, ktoré by mohla použiť na svoj rozvoj.

Tabuľka 2 – porovnanie kapitálových príjmov a výdavkov

	N2024 (€)	N2024 – R2023 (€)	N2024 - S2023 (€)
Kapitálové príjmy	0	-1 020	-1 020
Kapitálové výdavky	0	-15 000	-12 990
Prebytok/schodok kapitálového rozpočtu	0	13 980	11 970

N2024 – návrh rozpočtu na rok 2024; **R2023** – schválený rozpočet na rok 2023; **S2023** – očakávaná skutočnosť za rok 2023

Finančné operácie

Príjmové finančné operácie sú na rok 2024 navrhnuté vo výške 1700 eur, ktoré predstavujú zostatky finančných prostriedkov materskej školy. Jedná sa o nevyčerpané finančné prostriedky v minulých rokoch, ktoré sú rozpočtované v bežných výdavkoch na rok 2024.

Tabuľka 3 – porovnanie príjmových a výdavkových finančných operácií

	N2024 (€)	N2024 – R2023 (€)	N2024 - S2023 (€)
Príjmové finančné operácie	1 700	-16 349	-16 349
prevod z prostriedkov RF	0	-15 000	-15 000
zostatok prostr. predch. rokov	1 700	-1 349	-1 349
prijaté návrat. zdroje financovania	0	0	0
iné príjmové finančné operácie	0	0	0
Výdavkové finančné operácie	0	0	0
Prebytok/schodok rozpočtu finančných operácií	1 700	-16 349	-16 349

N2024 – návrh rozpočtu na rok 2024; **R2023** – schválený rozpočet na rok 2023; **S2023** – očakávaná skutočnosť za rok 2023

Navrhnutý prebytok finančných operácií predstavuje sumu 1 700 eur a bude použitý na krytie schodku bežného rozpočtu.

Návrh rozpočtu na rok 2024 je zostavený ako vyrovnaný s príjmami aj výdavkami vrátane finančných operácií v celkovej výške 286 230 eur, čo dokladuje nasledujúca tabuľka:

	v €
	Návrh rozpočtu na rok 2024
Bežné príjmy	284 530
Bežné výdavky	286 230
Prebytok (+)/Schodok (-) bežného rozpočtu	-1 700
Kapitálové príjmy	0
Kapitálové výdavky	0
Prebytok (+)/Schodok (-) kapitálového rozpočtu	0
Prebytok (+)/Schodok (-) bežného a kapitálového rozpočtu	-1 700
Príjmové finančné operácie	1 700
Výdavkové finančné operácie	0
Prebytok (+)/Schodok (-) rozpočtu finančných operácií	1 700
Príjmy spolu (bežné, kapitálové, finančné operácie)	286 230
Výdavky spolu (bežné, kapitálové, finančné operácie)	286 230
Rozdiel Príjmy spolu a Výdavky spolu	0

Návrh rozpočtu na roky 2025 - 2026

Návrh rozpočtu obce na roky 2025 - 2026 predpokladá príjmy aj výdavky vrátane finančných operácií v roku 2025 vo výške 284 730 eur a v roku 2026 vo výške 284 730 eur. Bežné príjmy sú navrhnuté v roku 2025 vo výške 283 030 eur a v roku 2026 vo výške 283 030 eur. Bežné výdavky by mali v roku 2025 dosiahnuť výšku 284 730 eur a v roku 2026 výšku 284 730 eur.

Kapitálový rozpočet je pre roky 2025 a 2026 navrhnutý ako nulový.

Príjmové finančné operácie sú v roku 2025 a v roku 2026 navrhnuté vo výške 1700 eur ako nevyčerpané účelovo viazané finančné prostriedky v materskej škole, výdavkové finančné operácie sú na rok 2025 a na rok 2026 navrhnuté v nulovej výške.

Podľa §9, ods.7 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v platnom znení ukladá obci povinnosť zostaviť svoj bežný rozpočet ako vyrovnaný alebo prebytkový. Bežný rozpočet sa môže zostaviť ako schodkový, ak sa vo výdavkoch bežného rozpočtu rozpočtuje použitie účelovo určených prostriedkov nevyčerpaných v minulých rokoch; výška schodku takto zostaveného bežného rozpočtu nesmie byť vyššia ako suma týchto nevyčerpaných prostriedkov. Uvedená podmienka je v rozpočte obce na roky 2025-2026 splnená.

Rozpočet na roky 2025 - 2026 je v oboch rokoch navrhnutý so schodkovým bežným rozpočtom, nulovým kapitálovým rozpočtom a prebytkovým rozpočtom finančných operácií. Celková vyváženosť rozpočtu v oboch rokoch je zabezpečená krytím schodku bežného rozpočtu prebytkom finančných operácií v jednotlivých rokoch:

	Návrh rozpočtu 2025 v €	Návrh rozpočtu 2026 v €
Bežné príjmy	283 030	283 030
Bežné výdavky	284 730	284 730
Prebytok (+)/Schodok (-) bežného rozpočtu	-1 700	-1 700
Kapitálové príjmy	0	0
Kapitálové výdavky	0	0
Prebytok (+)/Schodok (-) kapitálového rozpočtu	0	0
Prebytok (+)/Schodok (-) bežného a kapitálového rozpočtu	-1 700	-1 700
Prijmové finančné operácie	1 700	1 700
Výdavkové finančné operácie	0	0
Prebytok (+)/Schodok (-) rozpočtu finančných operácií	1 700	1 700
Prijmy spolu (bežné, kapitálové, finančné operácie)	284 730	284 730
Výdavky spolu (bežné, kapitálové, finančné operácie)	284 730	284 730
Rozdiel Prijmy spolu a výdavky spolu	0	0

Zhrnutie

Návrh rozpočtu Obce Železná Breznica na roky 2024 - 2026 je zostavený v súlade s ustanoveniami § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy ako viacročný rozpočet na uvedené obdobie, pričom obsahuje údaje aj o plnení rozpočtu za predchádzajúce roky.

Návrh rozpočtu neuplatňuje programovú štruktúru rozpočtu v súlade s § 4, ods. 5 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

V súlade s ustanovením § 10 ods. 1 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vychádza návrh rozpočtu obce na roky 2024 - 2026 z viacročného rozpočtu, z určeného podielu na výnosoch daní v správe štátu v zmysle zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu z dane z príjmov územnej samosprávy, z nedaňových príjmov a zo schválených finančných vzťahov štátneho rozpočtu k rozpočtom územných samospráv.

Návrh rozpočtu sa v súlade s ustanovením § 10 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vnútorne člení na:

1. bežný rozpočet,
2. kapitálový rozpočet,
3. finančné operácie.

Návrh rozpočtu obce na jednotlivé roky 2024 - 2026 je v súlade s ustanovením § 10 ods. 7 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavený ako vyrovnaný, pričom návrh bežného rozpočtu na jednotlivé roky 2024 – 2026 je zostavený ako schodkový a je krytý prebytkom rozpočtu finančných operácií, kapitálový rozpočet nie je z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov rozpočtovaný a je vykázaný ako nulový. Návrh rozpočtu finančných operácií je na roky 2024-2026 zostavený ako prebytkový a vyrovnanosť rozpočtu ako celku je zabezpečená týmto prebytkom bežného rozpočtu finančných operácií.

Návrh rozpočtu na roky 2024 – 2026 spĺňa podmienky stanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi, je na jednotlivé roky zostavený ako vyrovnaný. Návrh rozpočtu predpokladá v roku 2024 bežné príjmy na úrovni očakávanej skutočnosti roku 2023, bežné výdavky sa majú v porovnaní s očakávanou skutočnosťou za rok 2023 zvýšiť o 29 901 eur. Najvyšší rast bežných výdavkov v porovnaní

s očakávanou skutočnosťou v roku 2023 je navrhnutý v kategórii Mzdy a poistné a v kategórii Energie, plyn a voda.

Zabezpečenie financovania všetkých oblastí v súlade s kompetenciami určenými zákonom č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, ktoré je hlavným cieľom návrhu rozpočtu, môžu ohroziť riziká na jeho príjmovej aj výdavkovej strane. Najvýznamnejšie riziko spočíva v externých faktoroch, ktoré nemôže obec ovplyvniť, a tým je najmä bezpečnostná situácia na Ukrajine a na Blízkom východe a z toho vyplývajúca vysoká miera neistoty budúceho makroekonomického vývoja. Riziko predstavuje tiež nutnosť konsolidácie verejných financií vzhľadom na vysoký dlh verejnej správy.

Podľa makroekonomickej prognózy Výboru pre makroekonomické prognózy z júna 2023, ktorá ešte nezohľadňuje možné vplyvy konfliktu na Blízkom východe, sa v roku 2024 očakáva rast slovenskej ekonomiky o 1,3 % HDP s rastom v nasledujúcich rokoch na úrovni 3,1 % v roku 2025, resp. 2,1 % v roku 2026, na druhej strane v roku 2024 sa pri inflácii 4,8 % očakáva pokles daňových príjmov o 2,4 % v porovnaní s rokom 2023. Uvedené skutočnosti môžu mať za následok nerovnováhu medzi príjmami a výdavkami nutnými na poskytovanie služieb obyvateľom, na zabezpečenie prevádzky materskej školy z rozpočtu obce a na krytie ďalších potrieb vrátane realizácie investičných akcií v súlade s kompetenciami obce.

K rizikám na príjmovej strane návrhu rozpočtu patrí najmä nepriaznivý ekonomický vývoj spojený s rastom nezamestnanosti a poklesom reálnych miezd a tým aj poklesom dane z príjmov fyzických osôb, ktorá tvorí hlavný zdroj vlastných príjmov obce. Ďalším rizikom je konsolidácia verejných financií, ktorá môže negatívne ovplyvniť výšku transferov zo štátneho rozpočtu.

K rizikám na strane výdavkov návrhu rozpočtu, ktoré môžu viesť k vyššej potrebe finančných prostriedkov na ich krytie, patria najmä:

1. nárast cien energií, tovarov a služieb **Odporúčanie na zmenšenie rizika:** : v priebehu rozpočtového roka pozorne sledovať vývoj čerpania výdavkov v uvedených oblastiach a včasnými rozpočtovými opatreniami vhodne alokovať disponibilné zdroje na pokrytie nevyhnutných výdavkov.
2. Nutnosť dofinancovania osobných a prevádzkových výdavkov materskej školy v zriaďovateľskej pôsobnosti obce z dôvodu nepostačujúceho normatívu. **Odporúčanie na zmenšenie rizika:** na základe priebežného monitorovania situácie zvážiť a prijímať operatívne opatrenia na zabezpečenie nevyhnutných funkcií.

Návrh rozpočtu na rok 2024 vrátane finančných operácií je zostavený ako vyrovnaný. Naplnenie niektorých z rizík uvedených v predchádzajúcej časti stanoviska a nízka predvídateľnosť budúceho ekonomického vývoja môžu narušiť vyrovnanosť rozpočtu a spôsobiť nedostatok finančných prostriedkov potrebných na krytie nevyhnutných potrieb obce. To môže ohroziť splnenie jeho hlavného cieľa, ktorým je zabezpečenie financovania všetkých oblastí v súlade s kompetenciami vymedzenými zákonom č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení. Z uvedených dôvodov je preto nutné sústavne uplatňovať princípy hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti pri hospodárení s finančnými prostriedkami a majetkom obce a v spojení s opatreniami na naplnenie príjmovej časti rozpočtu a na optimalizáciu výdavkov tak minimalizovať riziká vo vzťahu k možnému narušeniu zabezpečovania služieb pre obyvateľov obce.

Návrh rozpočtu o b c e na roky 2024 - 2026 bol zostavený v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti, ďalších všeobecne záväzných právnych predpisov.

III. Záver

Na základe skutočností uvedených v bode II. tohto stanoviska odporúčam poslancom obecného zastupiteľstva Obce Železná Breznica rozpočet obce na roky 2024 - 2026 podľa predloženého návrhu schváliť.

V Železnej Breznici, dňa 29. novembra 2023

Ing. Lenka Balkovičová
hlavná kontrolórka obce Železná Breznica